

Ünnepségsorozat

2009. március 12-én kerek évfordulóhoz érkezünk: 130 évvel ezelőtt temette hullámsírba a Tisza folyó Szeged városát. Ez a nap volt Szeged halálának és újjászületésének dátuma is. A március 5-i petresi töltésszakadás után 1879. március 12-én éjjel fél kettőkor Szeged városa az enyészete lett. „A hajnal nem találta többé Szegedet” – írta Mikszáth Kálmán. Ötezernél több ház omlott össze és több mint másfélszáz ember lelte halálát az ár hullámai által. Szeged katasztrófája leírhatatlan volt. Az igazi tényt talán csak a 12-én hajnalban Tisza Kálmán miniszterelnöknek küldött távirat tudta zihálva, sietve leírni:

„A katasztrófa megtörtént. Szeged víz alá került. A házak roskadoznak. Negyed háromkor megkondult a vészharang. A hajóhídon emberek ezrei törtetek Újszeged felé. Segélykiáltások hangjait hordja szét a szél. Sokan csak a puszta életüket menthették meg. Száraz lábbal csak a Palánk három utcájának végén lehet járni. A víz tovább emelkedik, dögöltött ökröket, lovakat hurcol. A várfalakra katonák hordják föl a hidegtől megdermedt, ijedségtől elalélt embereket. A zsinagóga teli vízzel, a keresztény templomok és a főgimnázium menekültekkel. Estig mindent elborít a víz...”

A „vályogváros” ugyan romba dől, de Tisza Lajos királyi biztosnak és Lechner Lajosnak köszönhetően megszületett helyette az új körutas-sugárutas, „palotás Szeged”. Az Atikövizig többféle programmal emlékezett az árvízi esemény 130. évfordulójára.

A 130 évvel ezelőtt történetekre emlékeztünk

A Szegeden 1984 óta nagy sikerrel működő Közéleti Kávéház keretén belül 2009. március 8-án – az árvízi évforduló kapcsán – az Atikövizig „Szeged város árvízvédelme” címmel előadást szervezett. A kávéházi eseményen két előadást hallhattak az érdeklődők: Fiala Károly, az Atikövizig vízgyűjtőfejlesztési osztályának munkatársa az 1879-es Nagyárvízről megelőző eseményekről, a kiváltó okokról, illetve magáról az árvízről beszélt előadásában.

Ezt követően Andó Mihály főmérnök tartott előadást Szeged város múltbéli és jelenlegi árvízvédelméről, a jövőbeni tervekről. (Képeinken a két előadó.) A látványos és érdekes előadások után lehetősége nyílt a közönségnek, hogy a város árvízvédelmével kapcsolatos kérdéseit feltegye.

Az 1879-es Nagyárvízről követően Lechner Lajos és Wein Aurél irányításával megépült az első partfal Szegeden, mely egészen az 1970-es árvízig kiállta a próbát. A '70-es árvíz követően döntés született a partfal felújításáról, fejlesztéséről. 1974-ben megkezdődött az újjáépítés három ütemben; ennek során az addigi téglalap alapjaira szögtámfalas rendszert építettek ki. Az első újjáépített ütem – a belvárosi, mintegy 1,5 km-es szakasz – átadására 30 évvel ezelőtt, 1979. március 11-én került sor. Ebből az alkalmából az Atikövizig és az MHT Szegedi Területi Szervezete ünnepélyes koszorúzást tartott. Andó Mihály főmérnök, a területi szervezet elnöke beszédében elmondta, hogy országunkban harminc évvel ezelőtt, az adott gazdasági és társadalmi körülmények között a házgyári technológia – mellyel az új partfal megépült – az alkalmazott építés csúcsa volt.

(Folytatás a 2. oldalon)

Ünnepsorozat a nagyárvízi és a partfalépítési évfordulón

A 130 évvel ezelőtt történetekre emlékeztünk

(Folytatás az 1. oldalról)

Néhány negatívuma mellett a partfal javára írható, hogy bírta és ellenállt az 1981-es, a rakpartot is elérő jég erejének, kisebb segítséggel fogta a jelenleg „bronzérmes” 2000. évi árvizet, és rejtett hibái ellenére – segítséggel – védhetővé tette a 2006. évi csúcsárvizet.

A koszorúzás Huszár Mátyás vízszabályozó mérnök 2003-ban felavatott emléktáblájánál zajlott, az ő nevéhez az első kivitelezésre alkalmas vízmérce megtervezése fűződik. „Megkoszorúzva Huszár Mátyás emléktábláját, tisztelgünk vízmérnök elődünk előtt, és méltassuk szegedi kollégáink munkáját, amely a város védelmét biztosító szegedi partfalat megalakította – abban a reményben, hogy a biztonság növeléséhez tevékenységünkkel a jövőben mi is hozzájárulhatunk.”

Március 11. és 13. között Szegeden tartotta 25. jubileumi közgyűlését az Európa-díjas Városok Szövetsége. Az Európa Tanács különösen aktív külkapcsolati tevékenységéért jutalmazza a településeket e kitüntetéssel, mellyel Magyarországon egyedül Szeged büszkélkedhet 2006 óta. Azzal a céllal hívta meg az európai

Archív felvétel 1979-ből

városokat Botka László szegedi polgármester, hogy a 130. évfordulón együtt emlékezhessenek a szegedi Nagyárvízre és ünnepelhesék a város újjáépítését, valamint ezt az eseményt az európai összefogás példaként mutathassa be Szeged városa. A meghívást öt ország 21 delegációja, köztük 9 polgármester fogadta el.

A március 12-i ünnepi program az Európa-díjas Városok Szövetségének közgyűlésével kezdődött, ahol Botka László, Szeged polgármestere, majd Walter Hoffmann, Darmstadt főpolgármestere, az Európa-díjasok szövetségének soros elnöke köszöntötte a megjelenteket.

Az Atikövíz felkérést kapott, hogy a külföldi delegációk számára előadást tartson a közgyűlésen. Igazgatóságunkat dr. Dobi László igazgató képviselte. Előadásában bemutatta Szeged és a Tisza kapcsolatának történetét, a Tisza-szabályozás megkezdésének körülményeit, a szabályozási munkákat, a Nagyárvíz eseményeit és az azt követő újjáépítést, valamint a város

jelenlegi fejlesztési terveit. (Jobboldali alsó képen.)

A város 1879-es árvizét követő újjáépítés bemutatása különösen nagy hangsúlyt kapott, hiszen mint tudjuk, a világ, s így Európa számos országa is Szeged segítségére sietett a tragédia után. A közgyűlésen jelenlévő országok delegáltjait büszkeséggel tölthette el a tudat, hogy országuk is közreműködhetett az újjáépítésben.

Dobi László beszédében kiemelt néhány jelenleg zajló fejlesztési munkát, melyek közvetlenül vagy közvetve szintén a folyóhoz, vízhez kapcsolódnak. Ilyen a Szegedet északról elkerülő és a román határig tartó M43 jelű autópálya-szakasz építése, melynek jelentős és egyben legbonyolultabb fázisa a Tiszán átívelő híd építése, s ilyen a Tisza partján az európai mércével is több paraméterében egyedülálló Napfényfürdő építése. Az előadás bemutatta a még csupán elképzelés fázisában lévő, a „Szeged főutcája a Tisza” programot is.

(Folytatás a 3. oldalon)

Ünnepségsorozat a nagyárvízi és a partfalépítési évfordulón

A 130 évvel ezelőtt történetekre emlékeztünk

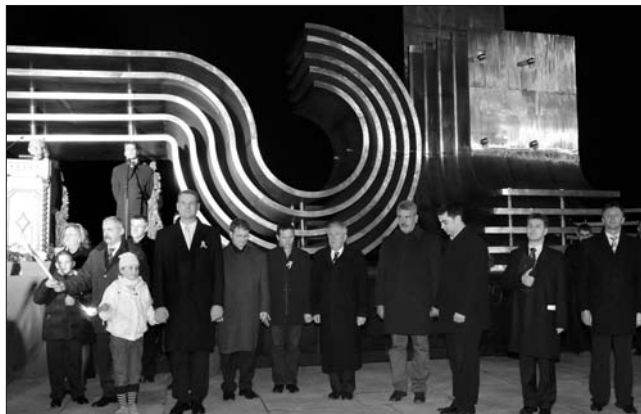
Az igazgató elmondta: „A projektnek két kiemelt célja a Tisza városi szakaszának újjáélesztése, továbbá az árvízi biztonság tartós megteremtése. [...] A nagy ívű program egyik legfontosabb eleme a város árvízvédelmi biztonságát alapvetően befolyásoló partfal rekonstrukciója, melynek külön érdekessége, hogy az eddigi legnagyobb vízszintek feletti esetleges vízállások kivédésére Magyarországon még nem elterjedt módszert, a mobil védműves kiépítést valósítaná meg. Ezáltal olyan árvízvédelmi partfallal gazdagodhatna Szeged, amely a várost nem elválasztja, hanem összeköti folyójával.” (A makett a bal alsó képen.)

Előadásában kiemelte még a globális kihívások fontosságát, mint például a felkészülést az éghajlatváltozás hatásaira, az Európát is fenyegető permanens vízszennyezést és vízhiányt. „A globális kihívásokra jó és hatékony választ csak közösen, egymással összefogva tudunk adni. Azt hiszem, nem vitatható az aktualitása az Európai Központi Bank elnöke, Robert Fröhlich minap elhangzott mondatának, mely szerint »most van itt az ideje, hogy Európa összefogjon.«”

A március 12-i városi program az esti órákban is folytatódott, ahová az Atikövizig képviseletében dr. Dobi László igazgató szintén hivatalos volt. Az 1879-es árvíz tiszteletére hagyományosan megrendezett fáklós felvonulás előtt Szeged és Darmstadt polgármesterével közösen megkoszorúzták a Széchenyi téren Tisza Lajos szobrát. A fáklós menet végállomása az 1979-ben felavatott, Tisza-parti Árvízi emlékmű volt. Itt színvonalas előadásokat, ünnepi megemlékezéseket hallhatott a közönség (jobb felső kép). A szövetség nevében az ünnepség végén márvány emlékkövet lepleztek le a Tisza-parton. Az emlékmű talpázatánál a vízügyesek, mérnökök részéről koszorút helyezett el dr. Dobi László, Bodor Dezső és dr. Kovács Gábor. (Jobboldali 2. kép.)

Szeged történelmét meghatározó 1879-es Nagyárvíz emlékére a Szeged-Belvárosi Plébánia és a Magyar Cserkészszövetség V. Kerülete közös szervezésben immáron ötödik éve valósítja meg az Árvízi Emléknapot. Hagományos rendezvényük célja, hogy az összefogás és együttműködés erejét megélve emlékezhessenek meg a város lakói Szeged újjászületésére. Az idei március 14-i, egész napos, színes programsorozatot kínáló rendezvényen az Atikövizig interaktív árvízi bemutatóval vett részt. A vízügyesek homokzsákok és fólia segítségével egy „Tisza-kanyarulatot” demonstráltak a Dóm téren, egy vízfeltörés, szakmai nyelven buzgár elfogásának bemutatásával bővítve. (Jobb alsó kép.) Kiegészítették bemutatójukat az eddigi jelentősebb szegedi árvizeket (1879, 1970, 2006) bemutató fotókiállítással.

(Folytatás a 4. oldalon)

A 130 évvel ezelőtt történetekre emlékeztünk

(Folytatás a 3. oldalról)

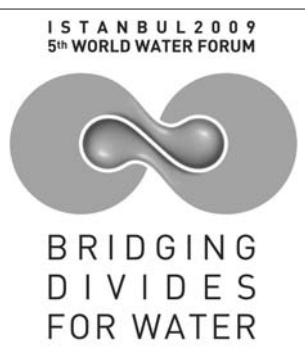
A Dömötör torony falánál az 1879-es és a 2006-os árvizeket bemutató plakátokkal, fotókkal és az árvizek legmagasabb vízszintjeinek jelölésével is találkozhattak az érdeklődők. Az emléknep programját homokzsákpakoló verseny is színesítette, melyet a szegedi vízügy szakemberei koordináltak. (Képeinken lent.)

A gyermekeket sem hagyta ki igazgatóságunk az évforduló vízvíz programokból. A Víz Világnapjához kapcsolódó rendhagyó osztályfőnöki órákon a „vizes” témákon túl az árvízről is hallhattak előadásokat a résztvevő diákok. A Szeged városát elpusztító Nagyárvíz 130. évfordulója alkalmából az Alsó-Tisza vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság szakemberei ismeretterjesztő előadást tartottak az általános iskola felső tagozatosai, illetve középiskolás diákok részére. Az előadások az 1879. évi szegedi Nagyárvíz előzményeiről és történetéről, valamint Szeged árvízvédelmi rendszerének fejlődéséről és a Nagyárvízvet követő mértékadó árhullámokról szóltak. Mindkét program az Atikövízrig idén 30 éves Vízügyi Történeti Emlékhelyén zajlott, ahol lehetőségük volt megtekinteni a diákoknak az 1879-es szegedi Nagyárvíz állandó kiállítását is. (Tudósításaink eseményfotóit Belányi Timea készítette.)

Nagyszöllösi Nóra

V. Víz Világforum

„Tesskür ederim” azt jelenti, hogy köszönöm szépen – tudtuk meg a hangulatom kis isztambuli étterem mosolygósan barátságos felszolgálójától, ahogy megkaptuk az itt elmaradhatatlan bányásültet. Isztambulban mintha nyoma sem lenne a világválságnak.

A törökök vidámak, optimisták, vendégszeretők és profi szervezők. Úgy tűnik, meg se kottyan nekik egy olyan világra szóló rendezvény megszervezése, mint a három évente esedékes Víz Világforum.

Az idei rendezvény volt az ötödik. A fórumot egyébként az 1966-ban megalakult Víz Világtanács hívta életre azzal a céllal, hogy nemzetközi szakmai és civil szervezetek megismerhessék egymás vízzel kapcsolatos problémáit, tapasztalatait és közös gondolkodással, összefogással megoldási lehetőségeket vázoljanak fel. Az első fórumra 1977-ben Marrakeshben került sor, az előzetes várakozásokat messze felülmúló sikerrel. Itt született döntés arról, hogy három évente indokolt és hasznos egy ilyen volumenű rendezvény megtartása. 2000-ben Hágában, 2003-ban Kiotóban, 2006-ban pedig Mexikóvárosban rendezték meg a fórumot.

A 2009-es fórum megrendezését Isztambul nem kiharcolta, Isztambul kiérdemelte. A város ugyanis különleges klubnak a tagja. Azon városok közé tartozik, amelyek jövőbe mutatóan ún. városi vízforrás-gazdálkodást valósítanak meg és ezért használhatják a „Bajnok Város” címet. Isztambulon kívül az ausztráliai Brisbane, a németországi Stuttgart, az ausztriai Bécs, a franciaországi Párizs és Strasbourg, a hollandiai Rotterdam, az argentinai Buenos Aires, valamint a svájci Lausanne érdemelte ki az irigylésre méltó kitüntetést.

A világ legnagyobb, vízzel kapcsolatos fórumára érkező résztvevő már a repülőtéren érezhette, hogy felkészülten várják. Utbagázító táblák tucatjai, szolgálatkész hostessek hada segítette a konferenciára érkezők regisztrálását, zökkenőmentes célba érését.

Szükség is volt rájuk, mert az államfők, kormánytisztviselők, politikusok, ENSZ-küldöttek, különféle hivatalos szervezetek képviselői, helyi vezetők, vízügyi szakemberek, aktivisták, érdeklődők száma becslések szerint elérhette a harmincezret.

Az egyhetes programot gyönyörű helyszínen, az Aranyszarvöböl két, egymással szemben lévő, gyaloghíddal összekötött partszakaszán rendezték, amely pazar díszleteként szolgált a fórum jelmondatának: „A vízválasztók áthidalása”. A rendezvény deklarált célja, hogy felhívja a figyelmet a világméretű vízválság problémájára. A válság kifejezés cseppet sem túlzás.

Az ENSZ Környezetvédelem Programja (United Nations Environment Programme) szerint a jelenlegi fogyasztási szokások megmaradása esetén 2025-re a Föld lakosságának kétharmada kerül vízkorlátozott feltételek közé. A permanens vízszennyezés, a fenyegető vízhiány már nem a jövő problémája, hanem a jelen legfeszítőbb kérdése. A vízfelhasználás kisebbik része kommunális jellegű, a nagyobbik része az ipari és mezőgazdasági igényeket szolgálja ki.

(Folytatás az 5. oldalon)

**Dr. Dobi László, az Atikövízig igazgatója
az isztambuli világfórumon**

(Folytatás a 4. oldalról)

A hosszú távú, biztonságos vízellátás biztosítása minden ország alapvető érdeke és ez sok konfliktus kialakulásához vezethet. Klasszikus példa erre Egyiptom helyzete, amely kilenc országgal osztozik a Nílus folyó vízkészletén úgy, hogy lakosságának 97 százalékát a folyó látja el vízzel. Egyiptom a Nílus-egyezmény megkötése óta nem egy alkalommal leszögezte, hogy akár fegyveres erő bevetésével is biztosítja országára a vizet.

A világ más részein is okozott már feszültséget a vizek feletti rendelkezés megszerzése. Szenegál és Mauritánia között 1989-ben a Szenegál folyó feletti rendelkezési jogért folytatott harc több száz halottat követelt. Izrael és Szíria között az 1960-as évek végén a Jordán folyó elterelési kísérlete miatt robbantak ki harcok és ugyanilyen helyzet alakult ki Vietnám és Kambodzsa között a Mekong folyó hasznosítható vízkészletei miatt. Komoly feszültséget eredményezett Dél-Amerikában a paraguayiak által épített vízi erőmű Brazília, Paraguay és Argentína között.

Mexikó és az USA 1994-ben került szembe egymással, amikor Mexikó a Rió Grande vízhozamát kevesellte. Törökország és Irak viszonya sem felhőtlen, mivel az irakiak szerint a Tigris és az Eufrátesz folyók elterelése, az aránytalanul nagy török vízhasználat hátrányosan érinti országukat. Türkmenisztán, Kirgizisztán, Kazahsztán, valamint Üzbegisztán kölcsönösen egymást vádolják az Aral-tó kiszáradása miatt. A bős-nagymarosi vízerőmű építkezésének egyoldalú magyar leállításával Magyarország és Szlovákia között is feszültség keletkezett, amely a mai napig sem oldódott meg. Mint ahogyan még nem került pont annak a peres eljárásnak a végére sem, amely a 2000-es tiszai ciánszennyezés következményeként Magyarország és a kitermelést végző romániai vállalat között zajlik.

Kínában, ahol a folyók szennyezettsége az egyik legsúlyosabb gond, óriási nehézségeket okoz az egészséges ivóvíz biztosítása. A helyzetet jól jellemzi Peking vízellátása. A tervek szerint egy 1400 km-es vezeték épülne, amely északi területeken fellelhető vízforrásokból szivattyús úton biztosítaná a vizet. A vízhiányos helyzet javítására az érintett országok jelentős erőfeszítéseket tesznek. Vannak országok, amelyek a felszín alatti vízkészletek felkutatásában látják a fokozódó vízigények kielégítésének biztosítását. Más országok a tengervíz sótalánításának irányában folytatnak kutatásokat. Izrael már a '90-es évek elején megállapodott a hatalmas vízkészletekkel rendelkező Törökországgal, hogy tan-

V. Víz Világfórum

kerhajókkal importál vizet, de szóba került egy csővezeték kiépítése is, amely folyamatosan biztosítaná a szükséges vízmennyiséget. A vízellátás helyzetét prognosztizáló tanulmányok borúlátóak. 2007-ben jelent meg az a német szakértők által készített tanulmány, amely szerint a jelenlegi fogyasztási trendek alapulvételevel mintegy három évtizeden belül regionális konfliktusok sokasága alakulhat ki, 2080-2100-ra pedig világméretű háború is kitörhet a víz birtoklásáért.

A világfórum nem adhat választ minden konkrét problémára, de felhívhatja a vízhasználók, a vízkezelők, a döntéshozók figyelmét a fenntartható vízgazdálkodási gyakorlat fontosságára, ajánlásokat tehet, szakmai segítséget nyújthat.

Az isztambuli fórum e célok érdekében 6 témakört jelölt meg:

- Globális kihívások és kockázatok kezelése
- Nemzetközi fejlesztések, különös tekintettel a millenniumi fejlesztési célokra
- Vízkészletek és vízellátó rendszerek kezelése, védelme az emberi és környezetvédelmi igényekkel összhangban
- Kormányzás és vezetés
- Pénzügyek
- Képzés, tudás és teljesítmény fejlesztése

Témakörönként 3-5 kérdéscsoportot tárgyaltak meg több mint 115 szekcióüléssel. A szekcióülések mellett külön tanácskoztak a képviselők és miniszteri konferenciára is sor került. Magyarországot dr. Oláh Lajos, a KvVM államtitkára képviselte, aki a kormányzati tanácskozás megnyitóján felszólalásában kiemelte: nem engedhető meg, hogy a víz, mint stratégiai elem biztonságpolitikai konfliktusok forrásává váljon. A magyar vízügyi szakmai delegációt Kóthay László szakállamtitkár vezette, aki nemcsak e minőségében, hanem mint az INBO (International Network of Basin Organizations – Vízyűjtő Szervezetek Nemzetközi Hálózata) elnöke vett részt a fórumon. A szakállamtitkár találkozott a Víz Világtanács vezetőivel, több szekcióüléssel elnökölt, két- és többoldalú tárgyalásokon vett részt.

A tanácskozások mellett nagyszabású Expót és vásárt is rendeztek, ahol a vízellátással, a víztisztítással és szennyvízkezeléssel kapcsolatos legújabb technológiákat is bemutatták. Itt kapott helyet egy állandó magyar infostand, amelyen igazgatóságunk is lehetőséget kapott legkorszerűbb diagnosztikai eljárásainak bemutatására. A fórumhoz számtalan rendezvény kapcsolódott különböző helyszíneken, amelyek közül számunkra legfontosabb a Magyar üzleti nap volt.

A programon magyar részről Kovács Péter, a KvVM főosztály-vezető-helyettese mutatta be a magyar vízügyi intézmények tevékenységét az éppen aktuális vízyűjtő-gazdálkodási tervek elkészítésén keresztül, továbbá kaptunk egy rövid képet az egyik magyar külkereskedelmre szakosodott cég tevékenységéről.

Az eseményen e sorok írójának is módja volt egy rövid számítoépes előadáson bemutatni a vizilésítésményeink állapotának felmérésénél használatos korszerű diagnosztikai berendezéseket, mint a csatornavizsgáló kamerát, a georadart, illetve a thermo kamerát. Csak halkán jegyzem meg, hogy a bemutató azonnal be is került a „fehér holló” kategóriába. Ugyanis egyetlen hazai cég sem tartotta fontosnak, hogy bemutassa technológiai képességeit, kivitelezői kapacitását, referenciáit (!). Történt ez annak ellenére, hogy dr. Oláh Lajos államtitkár kétoldalú megbeszélésén jelezte török kollegájának, hogy Magyarország nem csak szakmai segítséget tud nyújtani Törökországnak abban, hogy felkészülhessen az uniós környezetvédelmi előírások átvételére.

(Folytatás a 6. oldalon)

Határokkal osztott vizek – határtalan lehetőségek

A Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium az esztergomi Duna Múzeummal, valamint az Alsó-Tisza vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatósággal a Magyar Hidrológiai Társaság Szegedi Területi Szervezetével közösen az idén is pályázatot hirdetett a március 22-i Víz Világnap alkalmából.

Az országos pályázati felhívásokra összesen 254, míg a regionális árvízi évfordulóhoz kapcsolódó felhívásunkra 186 alkotás érkezett.

Országosan a következő kategóriákban lehetett pályázni: térszathid-készítő verseny (3 korcsoportban); V.I.P. – Vizek és Iskolák Projekt (kortalan); irodalmi és

képzőművészeti pályázat (3 korcsoportban), internetes vetélkedő (2 korcsoportban). Az országos pályázatok regionális fordulójában az Atikövizighez beérkezett alkotások közül 13 pályamű került tovább az országos döntőbe, ahol 3 alkotás kapott díjat. Alsós korcsoportban 3. helyen végzett Füredi Anna, a szegedi Gedói Általános Iskola tanulója. Felső korcsoportban 1. helyezést ért el Sz. Kovács Tímea, a szegedi Juhász Gyula Gyakorló Általános Iskola tanulója. Szintén a Juhász Gyula Gyakorló Általános Iskolából Berkó Iza, Széll Zsófia, Akócsi Flóra, Kádár Kyra és Kakuszi Sára közös alkotása az alsós korcsoportban 1. helyen végzett.

A nyertesek a díjakat március 24-én Nyíregyházán, a Környezetvédelmi és

2009 Víz világnapi logója

Vízügyi Minisztérium által szervezett központi Víz világnapi ünnepségen vehették át. Eredményeikhez szívből gratulálunk!

A Víz Világnapi országos pályázati kiírások mellett az Alsó-Tisza vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság és a Magyar Hidrológiai Társaság Szegedi Területi Szervezete az 1879. évi szegedi Nagyárvíz 130. évfordulója alkalmából a következő regionális pályázatokat hirdette meg:

- „Az 1879-es Nagyárvíz pusztítása Szeged városában” – rajzpályázat (4 korcsoportnak)
- „Az 1879-es szegedi Nagyárvíz” – esszé- és versíró pályázat (2 korcsoportnak)

(Folytatás a 7. oldalon)

Bodor Dezső mondott ünnepi beszédet

Nagy Ferenc emlékezett a Nagyárvízre

V. Víz Világforum

(Folytatás az 5. oldalról)

Az államtitkár szerint a magyar vállalatok közvetlenül is szívesen részt vennének az előcsatlakozási program ivóvíz-, szennyvíz-, és hulladékkezelési beruházásaiban. A feladat hatalmas.

A házigazdák előadásában röpködtek a milliárdok, a tervezett, vízzel kapcsolatos beruházásoknak se vége, se hossza. És aki azt hiszi, hogy ezek csak álmok, óriásit téved. Tessék csak megnézni a török gazdaság fejlődésének dinamizmusát és konstatálni, hogy a gazdasági fejlődés ütemében maguk mögé utasították egész Európát.

A 2001-ben gazdasági válság miatt mélypontra került 70 milliós Törökország GDP-je jelenleg 16. a világon, Európában pedig a hatodik. A gazdasági ugrás a kontrasztokkal teli Isztambulban is jól látszik.

A kereskedelmi útvonalak, földrészek, kultúrák kapujában elhelyezkedő, egzotikus, 16 milliós metropolisz lenyűgöző. Csodálatos fekvés, hihetetlen tengerparti adottságok, a magyar történelemmel is kapcsolatos műemlékek, varázslatos temp-

lomok, építészeti műrecek sokasága jellemzi. Mégis az az érzése az embernek, hogy e gazdag örökség ápolása, fenntartása meghaladja az ország erejét.

A történelmi óváros épületeinek nagy része és sok műemlék elhanyagolt állapotban van. Ugyanakkor a városmágtól néhány kilométerre ultramodern lakónegyedek épültek ki fényűző, hatalmas bevásárlóközpontokkal, amelyek mellett a híres nagybazar csak egy elavult trafiknak tűnik. A város dinamikusan fejlődik, gazdagodik nemcsak építészeti, hanem kulturális területen is. 2013-ban Isztambul lesz Európa kulturális fővárosa.

Nem lehet kétségünk afelől, hogy a címmel járó elvárásoknak messzemenően eleget fog tenni, hiszen a felkészülés máris gőzerővel folyik.

A hibátlanul megrendezett V. Víz Világforum e felkészülésnek is a lehető legjobban sikerült főpróbája volt.

„Tessekür ederim”, Törökország!

Dr. Dobi László

A világforum helyszíne az Aranyszarv-öböl partján

Határokkal osztott vizek – határtalan lehetőségek

Az ünnepi műsorban a szegedi Széchenyi gimnázium diákjai működtek közre

Gallai Klára I. díjas munkája

A helyi Víz világnapi ünnepséget március 20-án tartottuk a szegedi Móra Ferenc Múzeum dísztermében. Ünnepi beszédet Bodor Dezső, a Csongrád Megyei Mérnöki Kamara elnöke, a Szegedi Vízmű Zrt. műszaki igazgatója mondott, az 1879-es szegedi Nagyrávról Nagy Ferenc, az Atikövizig igazgatóhelyettese emlékezett meg beszédében (Képek az előző oldalon).

Az ünnepi műsort és beszédeket az eredményhirdetés és díjátadás követte. A pártatlan zsűri által legjobbnak ítélt munkák alkotóit értékes könyvekkel és ajándékokkal jutalmaztuk. A gyermekek és a meghívott vendégek a múzeum emeleti kiállítótermében tekinthették meg azt a kiállítást, melyet a legjobb pályamunkákból állítottunk össze. (A kiállítás 2009. április 5-ig látogatható. A díjazott pályamunkák a www.atikovizig.hu internetes oldalon is megtekinthetők. Közülük néhányal ismerkedhetnek meg a következő oldal összeállításában is. Eredmények a 9. oldalon.)

Nagyszöllősi Nóra

Ezúton is szeretnénk köszönetet mondani szponzorainknak, hogy felajánlásaikkal támogatták a gyermekek díjazását:

Alsó-Tisza vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség, Alsó-Tisza vidéki Vizgazdálkodási Társulatok Területi Szövetsége, Magyar Hidrológiai Társaság Szegedi Területi Szervezete, Széchenyi István Gimnázium és Szakközépiskola, Szegedi Víziközmű Működtető és Fejlesztő Zrt., Csongrád Megyei Mérnöki Kamara, McDonald's Rókusi körüli üzlete, Szegedi Sport és Fürdők Kft., Móra Ferenc Múzeum, Szegedi Vízmű Zrt., Szegedi Vadaspark, Vámos Cukrász Kft., SZTE Füvészkert, MAGMAPLUS Kft., AQUAPLUS Kft., VÍZPART Kft., SZEVIÉP Zrt.

A Juhász Gyula gyakorló iskola alsósainak 2. helyezett alkotása

Sz. Kovács Tímea különdíjat kapott

Határokkal osztott vizek – határtalan lehetőségek

Petrics Ákos*

Az 1879-es tiszai Nagyárvíz emlékére

Csepp, csepp, esőcsepp
kőre csobban, égből pottyan
s káoszról rend lesz,
a csepp egyszer csak mederbe huppan,
zúdul a hegyről gyorsan, gyorsan.
Vízimalom lapátja, s a nyárfa és
fűzfa vízbe lógó nedves ága...
A folyó egyre csak nő
teste már szélesebb
a vize már nem hömpölygő
egyre kellemesebb...
A lapátok pörögnek, az
ágak jobban meggömbülnek...
Vízcseppek, milliószor millió
folydogál a város felé, a parton
fiúgyermek kiabál: hahó... hahó!
Minden titok és minden rejtély,
nem tudod mit hoz a holnap,
a múltba már nem szólhatsz bele,
a malom lapátja korhad,
nem csak az idő fog ki rajta,
hanem az erő, még az
időt is meg-meghajlítja...
Jön a hullám, mi mindent elvet:
A rossz és a jó magvait.
A lapát eltört a Tisza viszi
iránya Szeged város,
s már senki sem hiszi
hanem tudja, a víz mennyire is káros.
A nagy hullám nem partot
hanem falat csapdos,
Szeged utcáit dagasztja.
A város, mint nem kívánt Velence,
Csónak lapátok koppannak, s az
emberek...
Az emberek...Hová tűntek?
Szél fú át a „városon”,
egy kalapot se lök le
már nem csak a folyó visszhangzik
vajon ez marad örökre?
A fiúgyermek felkiált:
Hahó! Hahó! Hahó!
Csepp, csepp, esőcsepp!
Lásd mit tettél!
Egy fiút a magányba tereltél...
Világvárosok sűrűve-forogva,
Szegedet felkarolva,
téglat tégglára, cserepet cserepre
felépítik azt.
Körutas, sugárutas?
Engem aztán nem érdekel!
A Tisza partján még mindig
nő Szeged város, ki nem felejt!
Hiába préselte gátak közé
a Tisza mélyén mindig vad folyó, örökké!
Vízcseppek, milliószor millió
folydogál a város felé, a parton
a hídlábnál fiúgyermek kiált:
Hahó!
De a város zúgása elnyomja
Nincs több tiszai ekhó?

*Széchenyi gimnázium, I. helyezés

Fentről lefelé: Füredi Anna, a Süni csoport és Futaki Enikő díjazott alkotásai

A Víz világnapi pályázatok regionális helyezettjei

Országos irodalmi és képzőművészeti pályázat

I. korcsoport (óvoda)

1. Szakál Tekla, Szabó Kata és Nagyistók Balázs közös alkotása (Hódmezővásárhely, Hermann Alice óvoda, nagycsoport)

2. Ugrai Andrea, Váradi Bori, Mészáros Zsófia, Bakacsi Dorottya, Rácz Kitti és Bárdi László közös alkotása. (Deszk, SZKTT Közoktatási Intézmény Móra Ferenc Csicsergő óvoda, Micimackó csoport)

3. Hódi Mirella (Szeged, Rókás óvoda, Maci csoport)

II. korcsoport (általános iskola, alsó tagozat)

1. Magyar Eszter, Faragó Viktória, Faragó Petra és Bencs Judit (Szentes, Szivárvány művészeti iskola)

2. Berkó Iza, Széll Zsófi, Akócsi Flóra, Kádár Kyra és Kakuszi Sára (Szeged, Juhász Gyula gyakorló általános iskola)

3. Füredi Anna (Szeged, Gedói általános iskola)

Különdíj: Jász Jerne (Szeged, Juhász Gyula gyakorló általános iskola)

III. korcsoport (ált. iskola, felső tagozat)

1. Talpai Judit (Szeged, Gedói általános iskola)

2. Gera Vince (Szentes, Szivárvány alap-

fokú művészetoktatási intézmény)

3. Ördög Ditta Johanna (Szeged, Radnóti Miklós gimnázium)

Különdíj: Sz. Kovács Tímea (Szeged, Juhász Gyula gyakorló általános iskola)

Az országos **téztahíd-készítő kategóriában** két első helyezettet hirdettünk két korcsoportban:

I. korcsoport (8–12 éves) 1. helyezett a kunszállási Tóth Pál általános iskola 6. osztálya (Bársony Vivien, Beták Orsolya, Cseri Vivien, Fazekas Bettina, Fekete Brigitta, Fekete Renáta, Király József, Kiss Iván, Mihálovics Krisztián, Mizsei Adrián, Nemcsok Ádám, Provcis Boglárka, Szécsényi Daniella, Szél-Tóth Viktor, Tábi Erzsébet, Tóth Angelika)

II. korcsoport (13–18 éves) 1. helyezett a szegedi Sóllyom utcai általános iskola autista csoportja (Balogh Csilla, Bogáthy Éva, Eperjesi Fruzsina, Farkas Bence, Kármán Marcell, Szulics János, Trucz Zoltán).

Regionális árvizes rajzpályázatok

I. korcsoport (óvoda)

1. Süni Csoport (Szeged, Bölcset utcai óvoda)

2. Hajas Réka (Szeged, Jerney utcai óvoda, Napraforgó csoport)

3. Kupilár Fruzsina (Szeged, Hammido művészeti iskola)

II. korcsoport (általános iskola, alsó tagozat)

1. Molnár Gabriella (Szeged, Madách Imre magyar–angol két tanítási nyelvű általános iskola)

2. Scherer Vanda (Szeged, Petőfi Sándor általános iskola Bálint S. tagiskolája)

3. Gárgyán Attila (Szeged, Zrínyi Ilona általános iskola)

III. korcsoport (általános iskola, felső tagozat)

1. Futaki Enikő (Makói általános iskola)

2. Zádori Violetta (Bordány, Ádám Jenő általános és alapfokú művészeti iskola)

3. Köteles Fanni (Szeged, Tabán általános iskola)

Különdíj: Priváczi Ákos (Szeged, Dugonics András piarista gimnázium)

IV. korcsoport (közéiskola)

1. Gallai Klára (Szeged-Móravárosi SZKI és szakiskola)

2. Blidár Tímea (Szeged, Deák Ferenc gimnázium)

3. Somogyi Tamás (Szeged, Széchenyi István gimnázium és SZKI)

Regionális árvizes esszé- és versíró pályázat, közéiskolás korcsoport

1. Petrics Ákos (Szeged, Széchenyi István gimnázium és SZKI)

2. Fehér Tibor Dániel (Szeged, Deák Ferenc gimnázium)

3. Alboodi Ahmed (Szeged, Deák Ferenc gimnázium)

Aradi vízünnep

Kedves Víz világnapi meghívót kapott igazgatóságunk a Marosi Vízügyi Igazgatóság aradi kirendeltségétől. Az ünnepségen magyar oldali szakmai partnerként Miskucz Péterrel, a Marosvíz Kft. ügyvezetőjével együtt vettünk részt. További meghívottak a kirendeltség román partnerei (környezetvédelmi hatóság, katasztrófavédelem, Vöröskereszt stb.) voltak, s tiszteletét tette a megyei prefektus is.

Az ünnepségnek az aradi 5. számú általános iskola kisdíákjainak kultúrműsora adott keretet, közben pedig a kirendeltség munkatársai előadásokban ismertették az intézmény munkáját. Ezekben tömören bemutatták az árvízvédelmi, mederfenntartási, vízminőség-ellenőrzési tevékenységet és ezek jogszabályi hátterét. Szinte minden előadásban volt utalás a határon túli, magyar területi hatásokra, kiemelve a magyar szakemberekkel az együttműködés fontosságát. Az előadások sorát színesítette egy, a diákok által készített videófilm megtekintése, mely a környezetvé-

delmi munkájukat mutatta be. Az ünnep alkalmából több nyomdai terméket, plakátot is megjelentettek.

Úgy vélem, a rendezvényen a két ország szakemberei jelenlétükkel is alátámasztották a Víz Világnap 2009. évi mottóját: „Határokkal osztott vizek – határtalan lehetőségek”.

Versegi László

„Alsó-Tisza Vidékért” Emlékérmesek

A hagyományokhoz híven az Atikövizig központi székházában, a Vásárhelyi Pál teremben adták át az „Alsó-Tisza vidékért” emlékérmeket az 1879. évi szegedi Nagyárvíz 130. évfordulójának ünnepi megemlékezésén. Dr. Dobi László igazgató köszöntötte a meghívott vendégeket; igazgatóságunk osztály- és egységvezetőit és a már emlékérmes kollégákat.

Ifj. Nagy Ferenc, a környezetvédelmi és víziközmű osztály munkatársa (bal oldali kép) kapta idén a megtisztelő felkérést, hogy az 1879. évi szegedi Nagyárvíz évfordulója alkalmából ünnepi előadást tartson. Kollégánk rendhagyó szemszögből mutatta be az 1879-es árvízi katasztrófát követő időszakot. Előadását jelenlegi tanulmányai (a gödöllői egyetem katasztrófavédelmi szakiránya) és az igazgatóságnál betöltött munkaköre (környezetvédelmi ügyintéző) ihlette; az árvízét követő időszakban előforduló járványokról, fertőzésekről, ezek kialakulásának okairól kaphattunk információt.

Előadása végén megállapította, hogy korunkban is égető probléma a járványok, fertőzések kialakulása, s ezek kezelése, valamint hangsúlyozta az árvízi események utáni fertőtlenítés fontosságát is.

Ezután adták át az „Alsó-Tisza vidékért” emléklapetteket és az elismerő okleveleket.

A Közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi (33) XXXIII. tv. 77. §-a, valamint az Igazgatóság Alapító Okirata (1995. évi

Kitüntetések

Március 15-i nemzeti ünnepünk alkalmából a környezetvédelmi és vízügyi miniszter előterjesztése alapján, a Magyar Köztársaság elnöke Pusztai Ferencné Dr. Koppány Csillának, az Atikövizig jogi és humánpolitikai osztálya vezetőjének a Magyar Köztársaság Ezüst Érdemkereszt kitüntetést adományozta. A miniszter Brandenburg Róbertnek, az Atikövizig vízrajzi és környezetértékelési osztálya ügyintézőjének Miniszteri Elismerő Oklevelet adományozott.

Kollégáink a kitüntetések március 13-án Budapesten, az országos ünnepeken vették át.

Szabó Imre miniszter március 22., a Víz Világnapja alkalmából Vágfalvi Zoltán tanácsost Sajó Elemér Emlékplakett kitüntetésben, Dancsó Istvánt, az Atikövizig informatikai és hírközlési osztálya munkatársát Miniszteri Elismerő Oklevél kitüntetésben részesítette. Kollégáink a kitüntetések március 24-én Nyíregyházán, az országos központi Víz világnapi ünnepeken vették át.

Ezúton is szívből gratulálunk a kitüntetésekhez és további jó munkát, jó egészséget kívánunk!

Kollektív Szerződésének 35. pontja) alapján a vízügyi szolgáltatásban tartósan kiemelkedő teljesítményt nyújtó dolgozók elismerésére az Alsó-Tisza Vidékért kitüntetés adományozása nyújt lehetőséget, melyben évente maximum négy személy részesülhet.

A kitüntetés adományozására az igazgatóság bármely dolgozója tehet írásban javaslatot. Az adományozásról az igazgatóság dolgozóiból álló 10 tagú bizottság dönt. Az alapítás évétől számítva 2009-ben 15. alkalommal részesültek az arra méltóak ebben az elismerésben. Eddig 47 kollégának adtuk át a kitüntetést.

Az idei évben - hét jelölt közül - négy kolléga kapta meg az Atikövizig dolgozói számára fontos kitüntetést, mely nemcsak a magas színvonalú szakmai munka elismerését testesíti meg, hanem mindazt az emberi értéket is, melyet ezen kollégák a mindennapokban képviselnek.

Az idén „Alsó-Tisza Vidékért” emlékérem kitüntetésben részesült Csörgő Gyula, a szegedi szakaszmérnökség szakaszmérnök-helyettese, Dobos Ferenc, a műszaki biztonsági szolgálat részlegvezetője, Nagy Ferenc gazdasági igazgatóhelyettes és Tar Mihály, a jogi és humánpolitikai osztály gondnoksági csoportjának gondnoka. (Jobb oldali képünkön az emlékérmesek.)

Csörgő Gyula igazgatóságunkhoz 1969. augusztus 1-én lépett be pályakezdőként. Kezdetben a szegedi szakaszmérnökségen vízépítési technikusként dolgozott, majd 1972-ben került be az igazgatóság központjának szakágazati főosztályra. 1979-ben visszakerült a szegedi szakaszmérnökségre szakaszmérnök-helyettesi beosztásba. Jelenleg az ár- és belvízvédelmi szervezeti beosztásban körzetvédelem-vezetőhelyettes, illetve 2003-tól a 11. 03. belvízvédelmi szakasz védelemvezetője.

Kiemelkedő szakmai munkáját számos elismerés igazolja: Kiváló Dolgozó elismerés (1975, 1980, 1983), Árvízi Emlékérem (1979, 2006), Kiváló Munkáért elismerés (1986), főtanácsosi cím (1998). Munkáját példamutatóan, legjobb szakmai tudásával végzi.

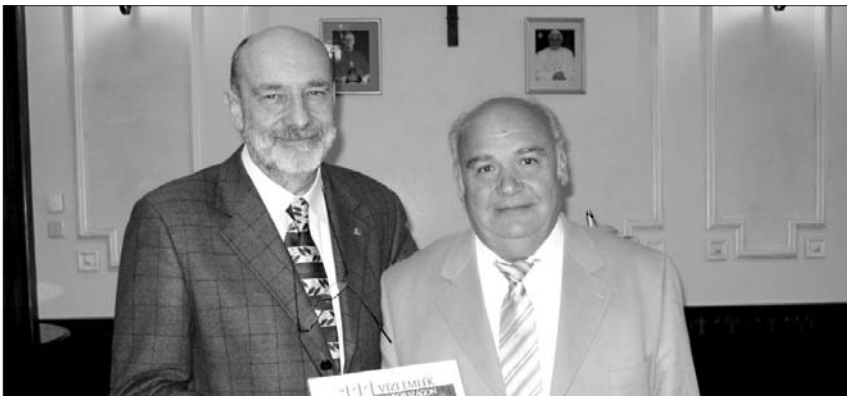
Dobos Ferenc 1972 óta dolgozik igazgatóságunknál. Eddig végzett munkája a műhelyrészleg tevékenységéhez köthető. A vízügyi igazgatóságnál lakatosként kezdett dolgozni, majd műhelytechnológus beosztásba került. 1993 óta az MBSZ műhelyrészlegének vezetője. A védelmi osztályban a szállítható szivattyús részleg vezetője. Szakmai felkészültségét jól hasznosította más igazgatóságokkal és az ÁBKSZ-szel végzett közös tevékenység során mind belföldön, mind külföldön.

A 2000. illetve 2006. év belvizeikor kiemelkedő tevékenységével hozzájárult a sikeres belvízvédekezéshez. Kiemelkedő munkájáért többször részesült jutalomban, Kiváló Dolgozó kitüntetésben, illetve 2005-ben Vásárhelyi Pál Emlékérmeket kapott.

Nagy Ferenc 1970 novemberétől dolgozik a vízügyi ágazatban, mint műszaki irányító. Az igazgatóságnál 1999. szeptember 1. óta áll alkalmazásban, először mint önálló belső ellenőr, majd 2002-től az igazgatóság gazdasági igazgatóhelyettesi teendőinek ellátásával bízták meg. Szakmai életútja során mindig vízzel kapcsolatos szakmai irányító munkakört töltött be. A gazdasági tevékenység irányításán túl műszaki kérdések megoldásában is részt vesz.

(Folytatás a 11. oldalon)

111 vízi emlék Magyarországon

A 2008-as „Vizek éve a turizmusban” kampány keretében a Magyar Turizmus Zrt. és a vízügyi szakállamtikárság összefogásából született meg a „111 vízi emlék Magyarországon” c. kiadvány. A megjelentetés célja az volt, hogy a könyv révén minél többen megismerjék, s a belföldi turizmus keretében meglátogassák azon fontosabb hazai vízi létesítményeket, melyek a magyar vízgazdálkodás emlékeit őrzik. (Az Atikövizig működési területéről 13 vízi emlékekkel ismerkedhetnek meg a könyv olvasói.)

A könyvbemutatóra 2008. december 11-én került sor Esztergomban, a patinás Szent Adalbert Képzési, Lelkiségi és Konferencia Központban.

Elősként a bemutatót szervező Duna Múzeum igazgatója, Szalkai Tímea köszöntötte a megjelenteket, majd Kóthay László vízügyi szakállamtikár a turizmus és a vízügyi ágazat kapcsolatának jelentőségét hangsúlyozta beszédében. Az államtikár köszönetet mondott a szerzőpáros-

nak, Fejér Lászlónak és dr. Szlávics Lajosnak (képünkön), valamint a környezetvédelmi és vízügyi igazgatóságok mintegy száz munkatársának, akik közreműködtek a könyv forrásanyagainak összegyűjtésében és a kézirat szakmai bírálatában.

A könyvbemutatón a szerzők ismertették a kiadvány rövid tartalmát, valamint képi anyagok kivetítésével és néhány mondatos jellemzéssel izelítőt adtak a könyvben szereplő vízi emlékekről is. A kiadvány kiváló fotóit Vízzy Zsigmond múzeumi fotós készítette.

A szerzőpáros ajánlása előszavuk szerint: „Kiadványunkkal mind a szakmai, mind a szélesebb közvélemény figyelmét szeretnénk ráirányítani az ember és a víz ősi kapcsolatát dokumentáló, kultúrtörténeti jelentőségű vízgazdálkodási emlékekre, amelyek közvetlen környezetük és a térség nevezetességei – s továbbra is ideális célpontjai lehetnek a vízi turizmus híveinek.”

N. N.

Emlékermesek

(Folytatás a 10. oldalról)

A szükségleteknek megfelelően folyamatosan bővítette szakmai iskolai végzettségét. A határidőket pontosan betartja és betartatja, munkabírása kiemelkedő.

Korábbi irányítói munkaköreiben szerzett gyakorlatából adódóan kiemelkedő problémamegoldó képességet szerzett.

Kitüntetései: Kiváló Dolgozó elismerés (1979, 1982), Kiváló Munkáért (1984), Miniszteri Elismerő Oklevél (2006).

Tar Mihály 1976. február 2-án került igazgatóságunk gépezetéhez autószerelőként. 1986-ban a gépezet állományából az Ativízig központi székébe helyezték át. 1993-tól az igazgatóság új szervezeti felépítésének megfelelően az igazgatási

osztályon a gondnokság állományában karbantartói és gondnoki munkakörben folytatta tevékenységét. Megbízhatóságán túl munkáját nagy precizitás, pontosság jellemzi. Az igazgatóság védelmi szervezeti beosztásában évek óta az ellátó szakszolgálat technikai részlegében vesz részt, így az elmúlt évek árvízvédekezéseiben kiemelkedő szerepet töltött be a technikai szakszolgálat beosztott dolgozójaként.

Igazgatóságunknál kétszer részesült jutalomban 25, illetve 30 éves jubileumakor. 2008-ban Miniszteri Elismerő Oklevelet vett át.

Szívből gratulálunk a kitüntetésekhez, további jó munkát, jó egészséget kívánunk!

Nagyszöllösi Nóra

Köszönjük!

Szerette városom... Talán kölcsön vehetem e kifejezést Péter László könyvének címeiből. A hétköznapi rohanó világában, a mindennapi problémák között nem igazán gondolkodunk el rajta, hogy mit jelent számunkra a szülőváros. Néha, amikor eljön egy-egy évforduló – s egy langyos fuvallat szárnyán valami megérint bennünket a régmúltból –, akkor vesszük a fáradságot, hogy visszatekintsünk.

Most, az 1879-es árvíz 130. évfordulóján kell e merengő emlékezés, hogy legalább ezzel fejet hajtsunk, tisztelegjünk az ősök előtt.

Nem tartom fontosnak az adatok és a tények leírását e megemlékezésben, azokat úgyis tudják, fellelhetőek, elolvashatóak. Annál inkább saját érzéseimet, benyomásaimat, melyeket ez a múltba révedés bennem életre keltett.

Ami a legmélyebben megérintett, az a ketősség érzése. A reménytelen pusztulás és a romokból fakadó új élet. Gondoljunk csak bele! A napokon keresztül tartó megfeszített munka, mely egy emberré, egy közös kézbe formálta, gyúrta az itt élőket. A remény közben: talán, talán... Talán nem fog elveszni a város, mely oly sok száz éve már fennmaradt, dacolt mindennel. Talán nem az enyészeté lesz az a sok-sok otthon, mely meleget ad lakói számára. A remény, hogy összefogva sikerül megzabolozni a féltelen természetet, és az életet adó víz haragja nem fogja elmosni az éveken át tartó munkák gyümölcseit. Úgy tűnt, sikerülhet...

Egy viharos éjszakán félrevert harang azonban megcáfolta a bizakodó érzéseket! Áttört a gát! A zúgó víz az álmukból fölvert, otthonról megfosztott embereket a magasabb pontokra zavarta. Víz alatt minden, minden!

Lássunk most egy pillanatra az ő szemükkel. Hiába volt a megfeszített küzdelem. Minden elveszett. Még a holtak is kikeltek a sírokból. Képzeljük el, amint a város lakossága a megmaradt töltéseken állva azt látta, hogy a temetőket elmosta a víz. Szeretteik koporsói a hömpölygő áradat tetején lavirozva – rácsodálkoznak eme leírhatatlan és szörnyűsége tette, melyet az a folyó követett el ellenük, amellyel hosszú-hosszú évek során békében egymás mellett éltek. Most holtukban megcsífolta őket is.

Nem. Számomra feldolgozhatatlan.

Szinte minden elpusztult. Az emberek nagy része megmenekült, amiért hálát adhatunk Istennek. Így fordulhat elő az, hogy ma, most leírhatom: Szeged, szerette szülővárosom. Így fordulhat elő az, hogy ez a város a Víz óta már annyi szépet adhatott azoknak, akik lakják, kik szeretik. Mert azok az emberek, akik felé egy egész világ fordította akkor segítő arcát, közös külső és belső összefogással egy új, modernebb, ellenállóbb várost építettek fel a romokon a semmiből. Új otthonok születtek, melyek meleget adnak a benne lakók számára. Számomra is, és azok számára, akik olvassák e sorokat.

Fontos tehát, hogy emlékezzünk, hogy fejet hajtsunk előttük. Megköszönjük nekik, hogy diadalt arattak a gyász, a pusztulás felett, nyitották a kapukat egy új élet számára. Számunkra is. Köszönjük!

Bálintné Miklós Éva

A partfal emlékezete – egy „használója” tollából

Napjainkban különös helyzetbe kerülnek a hétköznapi emberek. Nehezen lehet a mai világban tájékozódni, túl sok információ zúdul ránk. Folyamatosan változnak a hírek a gazdaságról, a jövőről. Nem mindig van lehetőségünk tényszerűen értékelni azt az információ-mennyiséget, amelyet felénk továbbítanak. Szerencsére a mérnöki tudományok, a vízépítés nem hasonlatos a gazdaság állapotának értékeléséhez, hiszen itt a tényekkel kapcsolatban kell egzakt „választ” adni az adott probléma megoldására. Az árvízvédelem feladata is objektív tudománynak minősíthető, hiszen adott egy vízszint (lehetőség szerint egy tartóssággal) és ettől kell megvédeni a mentett oldalt. E feladat megoldása során eszközöket veszünk igénybe. Ilyen eszköz a szegedi partfal is, amelyet a probléma megoldására „használunk”.

A szegedi partfal – objektív építmény. Az 1879. évi árvízi katasztrófát követően a város felismerte annak szükségességét, hogy egy állandó, megfelelően kiépített védelmi vonalra van szüksége és rendkívüli összefogással megépítette. Az árvizek újabbak követték, mígnem az 1970. évi árvíz során az addig jól „vizgázott” partfal védelmi képességét csak rendkívüli védelmi munkák során lehetett biztosítani. Akkor mindenki számára egyértelmű volt, hogy ami addig a város elsőszámú árvízi védvonal, városképi jelentőségű eleme volt, megújításra szorult. Ekkor már a vízügyi igazgatóság szakemberei valósították meg a feladatokat. Igazán jelentős erőforrások irányítása mellett létesült a város új védelmi rendszere, figyelembe véve az akkori városfejlesztési elképzeléseket.

A partfal rekonstrukcióját követően mérnökgenerációk kezdték úgy pályájkukat az igazgatóságnál, hogy megismerhették Szeged új védelmi rendszerét. Jómagam is élvezettel hallgattam Varga Ferenc, Kiss Imre, vagy Török Imre György részletes beszámolóját az építés részleteiről, a felmerült problémákról. Valahogy egy idő után az ember úgy érezte, hogy egy kicsit ő is „építette” a falat...

Elkövetkezett a 2000. évi árvíz, amikor először közelítette meg a folyó vízszintje az „új” védelmi művet. Szerencsére nem érkezett meg Szegedre a „nagyvíz”, így az árvíz alatt a partfallal kapcsolatban sem merült fel érdemi probléma. Akkor már azonban – részben „külső” kezdeményezésre – felmerült a partfal átépítésének kérdése, de még ez nem tűnt időszerűnek.

Ebben az időszakban a közép-tiszai árvízi események következtében elkezdődtek a szakmai viták: meddig emelhetők a töl-

2006. április 22., Szeged (11.01): két arasz híján víz alatt a partfal

tések, milyen módon lehet az árvízi elöntések kockázatát minimalizálni...

Eljött 2006 tavasza, amikor minden korábbi „hidrológiai tabu” megdőlt. Szegednél soha nem látott hidrológiai helyzet alakult ki, amelynek következtében a korábbi árvízszinteket meghaladó „rekordárvíz” alakult ki 1009 cm-es tetőzéssel. Rekord volt ez a vízszint, hiszen előtte soha ilyen magas vízszintet nem mértek. Rekord volt, mert mintegy 300 ezer homokzsák felhasználásával és sok száz ember közös munkájával lehetett a partfal mentén fellépő problémákat kezelni.

Rekord volt, mert előtte soha sem volt szükség a klinikai tömb pincéiben védekezésre és nem merült fel a Gyermek-klinika kitélepítésének szükségessége. Kétkedve és tanácstalanul álltunk a partfal mentén jelentkező árvízi jelenségek láttán. Nem tudtuk – vagy inkább nem mertük elhinni –, hogy ezek a jelenségek kapcsolatban lehetnek a fallal. Rekord volt, mert soha sem láttam azokat a „nagy öregeket” ennyire aggódni. Varga Feri bácsi, id. Szanka József nyugállományú gátbiztos is értetlenül állt a problémák láttán. Rekord volt a partfal „életében” a 2006. évi árvíz, mert habár a teljes kiépítési szintet 41 cm-rel alulmúlta az árvízszint, mégis a védelmi munkák nagysága alapján úgy tűnt, mintha a fal tetejét is meghaladta volna.

Az árvíz után beazonosítva a problémák okait, jelentős szakmai viták kezdődtek a „bajok orvoslásáról”. Át kell-e építeni a

partfalat, vagy vannak még benne védelmi tartalékok? A „gordiuszi csomót” a partfal építésének egykori termelési igazgatóhelyettese, dr. Kovács Gábor oldotta meg: „Péter, ami elromlott, azt meg kell javítani” – mondta nekem és munkatársaimnak. Ilyen „erkölcsi támogatással” a hátunk mögött kezdtük meg a rekonstrukciós elképzelések kidolgozását. Sajnos, eddig „csak” pályázati anyagok készültek az átépítéssel kapcsolatban – mondjuk, abból ötféle. Azt azonban tapasztalatból ismerjük, hogy a papírkötegek nem állnak ellent a víznyomásnak...

Hogy mi indított gondolataim leírására? Napjainkban emlékezünk az 1879. évi árvíz-katasztrófa 130. évfordulójára. Ezzel párhuzamosan ünnepeljük a 30 éve befejeződött szegedi árvízvédelmi rendszer második átfogó rekonstrukcióját.

Számomra – mint szegedi védelemvezető számára – a múlt és az elődök tisztelete elsődlegesen, kiemelten azt jelenti, hogy felismerjük a változás szükségességét és mindent megteszünk azért, hogy „ami elromlott, azt megjavítsuk”.

Meggyőződésem, hogy a szegedi partfal átépítése-megújítása (harmadik rekonstrukciója) előbb-utóbb a „papírgyártáson” túl átvált valós építési tevékenységbe. (Bár azt csak zárójelenesen jegyzem meg, hogy remélem, ennek időpontja megelőzi a következő szegedi „rekordárvíz” bekövetkeztét.)

Dr. Kozák Péter

Higanyszennyezés a Csukáséri-főcsatornán

2009. március 3-án Lénárt Ferenc városföldi csatornaőr kollégánk jelentette, hogy a Csukáséri-főcsatorna 38+420 km szelvényében található híd alaplemezen a kb. 20 cm-es vízréteg alatt fémesen csillogó foltokat észlelt, amely feltételezése szerint fém higany. Másnap a helyszínen szemlélt tartottunk az ATI-KTVF (környezetvédelmi felügyelőség) szakembereivel és a mi megállapításunk is egyezett a csatornaőr megfigyelésével: valóban higany került a főcsatornába!

A híd alaplemezeinek mélyebb részein 5-6 tenyérnyi foltban 300-500 cm³ mennyiségre (5-7 kg) becsültük a fém higanyt.

A főcsatorna e szakaszán a kecskeméti szennyvíztisztító telepről történő folyamatos kibocsátás miatt a víz áramlása és a 10-20 cm-es vízborítás állandó. A higany a mi geológiai körülményeink között fémes állapotban nem fordul elő (egyébként a világon is meglehetősen kevés helyen található fémes formában).

Ebből egyértelműen következett számunkra az, hogy a higanyt ismeretlen tettes, vagy tettesek juttatták a főcsatornába.

Néhány gondolat magáról a fémről. A higany elemi állapotban cseppfolyós, ezüstös fémszínű, szobahőmérsékleten könnyen párolgó nemesfém, amely jól vezeti a hőt és az elektromos áramot. Sűrűsége az ezüsthöz és az ólomhoz is nagyobb (13,6 g/cm³), a levegő oxigénjével nem reagál, csak a salétromsav és a tömény, forró kénsav támadja meg. Egyes helyeken (Szibéria északi területein) kis mennyiségben elemi állapotban is előfordul, fő megjelenési formája azonban a higanyszulfidot tartalmazó

cinnabarit nevű érc, amely vulkáni tevékenység során képződik. A világon a legnagyobb ilyen lelőhelyek a spanyolországi Almaden környékén vannak.

Maga a fém higany nem mérgező, ellenben gőzei igen, súlyos idegrendszeri és vesekárosodást okoznak.

A vízben oldódó higanyvegyületek mérgező hatása régóta ismert, ezért használták ezeket már az ókorban is fertőtlenítőszerként. A higany szerves vegyületei még veszélyesebbek, mert az élő szervezetben könnyebben felszívódnak. A környezetbe kikerülő higanyvegyületek beépülnek a táplálékláncba, emiatt gyakorlatilag az élővilág minden elemére nézve veszélyt jelentenek.

A higanyt a fizikai és kémiai tulajdonságai miatt a műszeriparban, fénytechnikai iparban, vegyiparban széleskörűen használják. Az a véleményünk a kecskeméti esetünkkel kapcsolatban, hogy ezt a mennyiséget is valami hasonló felhasználási helyről tulajdonították el, majd szabadulni akartak tőle. De mint látjuk, az emberi butaság és felelőtlenség nem ismer határokat.

A fém higany a helyszínen észlelt formában önmagában nem jelentett veszélyt, de úgy ítéltük meg, hogy mint környezetidegen anyagot, mindenképp el kell távolítani. Ezek után az ATI-KTVF-fel egyetértésben 2009. március 4-én 12 órától III. fokú vízminőségi kárelhárítási készültséget rendeltünk el.

A Csukáséri-főcsatorna érintett szakasza a BÁCSVÍZ Zrt. tulajdona és ez a cég a kezelője is. Ezért a vonatkozó kormányrendelet szerint a kárelhárítás költségeit a víz

(terület) tulajdonosának kell viselnie, a kárelhárítási technológiát az illetékes környezetvédelmi és vízügyi igazgatóság határozza meg és végzi a szakmai irányítást is a környezetvédelmi felügyelőség közreműködésével.

A BÁCSVÍZ Zrt a készültség teljes időtartama alatt és a beavatkozás során is maximális mértékben együttműködött igazgatóságunkkal, elfogadta a kárelhárítási technológiát és azt a külső vállalkozót, akit a jogosultságai és referenciái alapján ajánlottunk a végrehajtásra.

A kárelhárításra javasolt technológia a következő volt:

1. A Csukáséri-főcsatorna vízhozamának visszatartása 24 órás időtartamra a városi záportározóban.

2. Homokszákból fal építése a 38+420 km szelvényben levő híd alaplemezen, a higanyal szennyezett terület körbezárása.

3. Ipari nedves porszívó segítségével a fémhigany eltávolítása a szennyezett területről.

4. A híd alaplemezen található iszap eltávolítása ipari nedves porszívó segítségével.

5. A fémhigany szeparálása és hasznosításra történő elszállítása.

6. A higanyal szennyezett iszap összegyűjtése és elszállítása ártalmatlanításra.

Azért döntöttünk a fém fizikai úton („porszívózással”) történő eltávolítás mellett, mert ugyan lehetőség lett volna a higany fizikai vagy kémiai úton történő megkötésére is, de ezek természetüknél fogva nagyságrendekkel több időt vettek volna igénybe, másrészt költségesebbek is lettek volna.

A feladat végrehajtására a kecskeméti székhelyű DESIGN Kft.-t javasoltuk, amely cég a balatonfűzfői „NITROKÉMIA” klóralkáli-elektrolízis üzemében végzett nagy kiterjedésű felületről fémhiganyeltávolítást. Ezt a munkát első osztályú referenciának ítéltük meg.

A technológia kivitelezési időpontjával várni kellett a kedvező meteorológiai helyzetre, vagyis néhány napos csapadégmentes időszakra. Ezt kisebb mértékben a ter-
reviszonyok indokolták, jobbára azonban az, hogy minél kisebb vízhozammal kelljen a főcsatornában „megküzdenni”. Így került sor 2009. március 12-én a kárelhárítási operatív végrehajtására.

Az ismertetett technológia első lépését – a víz visszatartását – a BÁCSVÍZ Zrt. és az Atikövízig végezte, a többit a DESIGN Kft. szakemberei hajtották végre.

A Csukáséri-főcsatornán a vízvisszatartás 2009. március 11-én 20 órakor kezdődött.

(Folytatás a 14. oldalon)

Higanyszennyezés

(Folytatás a 13. oldalról)

A helyszínen március 12-én 7 órakor végezték az első munkálatokat. A szennyezés eltávolítását, a terület teljes megtisztítását, a homokzsákokból épített gát bontását, a szennyezőanyagok (fém higany és iszap) elszállítását, a helyszín takarítását március 12-én 12 órára végezte el a vállalkozó. Így a központi védelemvezetés az ATI-KTVF egyetértésével a vízminőségi kárelhárítási készütséget aznap 16 órakor megszüntette.

A munkálatok során a vállalkozó 5 kg fém higanyt és 40 kg higanyal szennyezett iszapot távolított el a csatornából. A környezetvédelmi felügyelőség a környezet állapota ellen elkövetett bűncselekmény miatt feljelentést tett az illetékes rendőri szerveknél.

Ez az esemény is, mint minden hasonló, egyedi az igazgatóság életében és sok-sok tanulsággal szolgál számunkra. Ezek az ügy átgondolása során újra és újra előjönnek és bővülnek. A legfontosabban talán a következők:

A munkánk során a legváratlanabb események megjelenésére és megoldására is fel kell készülnünk (például a tiszai cianid szennyezésre, a pusztaszőlősi gázkötésre, a Csukáséri-főcsatorna higanyszennyezésére stb.) Folyamatos és élő kapcsolatra van szükség a területen működő, a környezetvédelem és a vízgazdálkodás szempontjából fontos szervezetekkel, vállalkozásokkal.

Elengedhetetlen a folyamatos jelenlét a területen, gátóreink és csatornaóreink lelkiismeretes munkája. Számunkra az utóbbi volt a legnagyobb érték. Az elmúlt években többször is próbálkoztak már magasabb szinteken valamiféle takarékoságra hivatkozva a figyelőszolgálatunk „racionalizálásával”. Ez az esemény is bizonyította, vannak dolgok, amelyek a területen élő és dolgozó munkatársaink nélkül nem működnek.

Ezúton is megköszönjük minden, a kárelhárításban részt vállaló szervezetnek és személynek, hogy profi módon végezte a dolgot és így együtt nem tettünk világra szóló dolgot, „csupán” megmentettük a környezetünk egy darabkáját.

Dr. Fekete Endre–Kemény László

Magyar–román szakértői találkozó

A Magyar–Román Vízügyi Egyezmény előírásai szerint szakmai albizottságok üléseznek – általában évente – a két ország közös vízgazdálkodási, vízkárelhárítási feladatainak áttekintése, értékelése céljából. A találkozók sorában az ár- és belvízvédekezési albizottság ülésére 2009. február 9–13. között került sor a romániai Besztercén (Bis-trita).

Az ülés rövid megemlékezéssel és gyászszünettel kezdődött az albizottság korábbi vezetőjére, a 2008. november 19-én elhunyt Tóth Sándorra emlékezve. Az ülésen részt vett még igazgatóságunk képviselőiben Tripolszky Imre, aki nyugdíjazása okán elköszönt az albizottságtól. A munka során először az árvízvédekezési és belvízvédekezési szabályzatok közösen kidolgozandó mellékleteiről volt szó. A mellékletek tartalmi meghatározásánál a két ország szakértői között jelentős véleménykülönbség alakult ki. A közös érdekű vízkárelhárítási művek körének meghatározását a magyar fél kidolgozott javaslatai ellenére sem sikerült a tárgyalás során véglegesíteni. A tárgyalások folytatására a felek kinyilvánították szándékukat.

A többi napirendi pontban az albizottság a román és magyar területi igazgatóságok egyes létesítményeit, tevékenységét vizsgálta meg. Többek között elfogadta igazgatóságunknak a magyar–román viszonylatban végrehajtott, őszi felülvizsgálatokról felvett jegyzőkönyveit és a beszámolókat a Dél-békési térséget ellátó, öntözési célú, határon át történő vízátervezésről.

Az albizottság feladatokat is meghatározott: a nyíregyházi székhelyű Tikóvízignek és a nagyváradi székhelyű ANIF-nak közös tanulmányt kell készíteni a Károlyi-vízfolyás határműtárgyának üzemelésével kapcsolatban. Az Atikóvízignek és a marosvásárhelyi székhelyű DAM-nak a Maros folyó vízrajzárol és árvizeiről kell a megkezdett tanulmányokat közösen véglegesíteni. Mindkét feladat határideje 2009. április 30. Igazgatóságunk – vállalt feladatként – átadta a román félnek a Szarazér-főcsatorna battonyai határszelvényébe telepített vízhozammérő műszer műszaki dokumentációját. Az albizottság ülésének eredményeivel – véleményem szerint – nem lehetünk elégedetlenek. A 10 napirendi pontból 2 esetben nem tudtak a felek megegyezésre jutni. Ezekben az esetekben is tisztázódtak az álláspontok, a megegyezés szándéka továbbra is él.

Versegi László

Kelet–Nyugat kosárgála

2008. december 12-én Székesfehérváron, a Közép-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság szervezésében zajlott a 2008. évi Kelet–Nyugat kosárlabdagála, melyen az ország keleti és nyugati régiójában lévő kövizek női és férfi munkatársai mérkőznek meg egymással évről évre. A megérkezést követő ebédén dr. Csonki István, a Ködükövízig igazgatója köszöntötte a megjelent csapatokat, majd a kövizek vezetői év végi értekezletet tartottak, míg a csapatok résztvevői városnézésen vehettek részt. A város nevezetes épületein, terein túl megtekinthettük a felújított Hiemer-házat, s annak kiállításait is.

A kötetlen program után következett a megmérettetés előtti bemelegítés, majd a mérkőzések.

A Kelet férficsapatát az Atikóvízig részéről Fejes Péter, Frank Szabolcs és Kiss Csongor, míg a Nyugat női csapatát Batta

Emese és dr. Szikszai Bernadette erősítették.

Elsőként a lányok csapatai álltak pályára. Izgalmas mérkőzést láthatott a szurkolók népes tábora.

A kétszer tíz perces játékidő végeredményeként a Kelet női csapata került ki boldog győztesként.

Ezután a fiúk mutathatták meg kosárlabdátudásukat. A keleti csapat kissé gyengén kezdett, de a győztnívágás nem hagyta fiainkat, ami a nagyon izgalmas meccset követően a győzelemhez vezette a Kelet csapatát a Nyugattal szemben.

Az esti eredményhirdetésen a győztes csapatok átvehették jól megérdemelt ér-

meiket, s a győzteseknek kijáró serleget, mely még a vacsora előtt – a hagyományokhoz híven – pezsgővel töltve járta körbe az asztalt.

Kóthay László vízügyi szakállamtikár javaslatára 2009-ben Szegeden lesz a gála. Várunk minden „kosaras” kollégát sok szeretettel!

Nagyszöllősi Nóra

Szeged fejlődése és kapcsolata a Tiszával

Előzmények és az 1879-es Nagyárvíz

E számunkban fejezzük be Fiala Károlynak az előző számokban folytatásokban közölt írását.

Pulcz Lajos altábornagy, a temesvári főhadparancsnok az utolsó napokban teljesen egyedül irányította a védekezési munkákat. Pulcz felismerve a veszedelmet, több száz katonát rendelt Szeged védelmére. Március 5-én azonban Szeged sorsa megpecsételődött, bár akkor azt sokan még nem gondolhatták.

Petresnél a töltés este hét órakor átszakadt: „Ez a töltés Várady mérnök közvetlen felügyelete alatt állt, ki este 7 órakor az egész szakaszt szemle alá véve, a petresi töltésen sem észlelt semmiféle gyanús körülményt. Alig távozott Várady két kilométernyire, midőn az őrző katonák vészlővéseit hallotta. Rögtön visszafordult s azt tapasztalta, hogy a töltés mintegy 20 ölnyi hosszúságban egészen eltűnt és a nyíláson a Tisza iszonyú erővel és robajjal ömlik a percsorai rétre. A 3 öles magasságú vízoszlop mindinkább szélesedett, úgy hogy a szakadás elzárására még gondolni is teljesen képtelenségnek látszott”.

Két óra múlva már a Szegedi vízmércén is apadást tapasztaltak. A töltésszakadás hírére, az északi vonalakra rendelték a védőerőket (Sövényháza), mert remélték, hogy az árhullámnak sikerül újtját állni. Azonban ennek a védőtöltésnek a vége lényegesen kiépítelenebb volt, így ezt a folyó megkerülte, s március 6-án délben már Szeged felé közeledett. Az alföldi vasútvonal töltésére 3000 ember érkezett, így már majdnem 4000 fő dolgozott megfeszített tempóban. Március 7-én hajnalban a Macskási töltésen átbukott az áradat, feltöltötte a Fehér tavat, majd az állami és alföldi vasútvonal által elzárt területet kezdte megtölteni. Szintén e napon hajnalban a Korcsolyázó töltésen is átbukott a folyó árja és Algyót, valamint Tápét is romba döntötte. Szegedet immár két oldalról vette körül a fenyegető veszély. Eközben a várost közvetlenül védő töltéseken is szakadatlanul folyt a munka.

A kilátástalan helyzet miatt kijelölték a menekülő útvonalakat, amelyek Újszegeden keresztül vezettek. A lakosságnak egy része már a menekülésre készült elő, sokan elhagyták a várost, mások az értékeiket pakolták össze, úgy készültek a legrosszabbra. A védvonalakon sajnos nem volt megfelelő a helyzet. Szakember híján a munka ugyan lázasan folyt, ám annak eredménye rendkívül bizonytalan volt. A katonák és fizetett munkások példásan és szakszerűen

végezték a rájuk bízott feladatokat. Március 8-án az árvíz az alföldi vasútvonalat teljes hosszában elérte, a várostól már csak ez a védmű választotta el. Másnap délután 4 órára a víz szintje elérte a töltés koronasintjét, így már csak a nyúlógát biztosította a védelmet.

A víz szintjének csökkentése érdekében az utászok átvágták a töltést, az így kialakított nyíláson a folyóba vissza tudták vezetni a vizet. Március 9-én téves információk miatt a közérők nem jelentek meg a védekezési helyszíneken, ami miatt a karhatalom segítségére volt szükség. E napon léptették érvénybe a rögtönítélő eljárást is, a zavargások elkerülése érdekében. A statárium hírére a védvonalakon a szükséges közérők megjelentek és a kijelölt feladatok ellátását megkezdték.

Ezen a napon Herrich az alábbi nyilatkozatot tette: „Szegedet a végkatasztrófától most már nem napok, de órák választják el. A lakosságot munkára kényszeríteni se lehet. Kiki hurczolkodik, a többiek várják a pillanatot. 400 katonán kívül, kik kényszerítve vannak a munkára, a töltésen egy lélek sem látható. Az est vagy az éj folyamában a lehető legrosszabb bekövetkezésére számítanak”.

A víz nyomásának enyhítésére a Szegedtől nyugatra lévő állami vasútvonalat is átvágták az utászokkal, így remélve az alföldi vasútvonal megmentését. Ennek eredményeként a felgyűlt vizek a Matyében és a Vereskereszt mellett folytak folyamként a Tisza felé. A víz szintjének emelkedése azonban nem állt meg. A nap folyamán az erősítési munkálatok jól haladtak, napos, szélcsendes idő volt, éjszaka is eredményesen küzdöttek a védekezők.

Március 10-én Dorozsma is elveszett. A helyi lakosok fegyelmezetten eddig tartot-

ták magukat a Fehértói és a Putri töltések védelmével. A vízszint magassága elérte a 27 láb magasságot, s ettől magasabbra már nem is emelkedett. A város lakosai, a katonák és a fizetett munkások több ezren dolgoztak, sokan biztosak voltak a védekezés sikerében. Maga Herrich is eképp nyilatkozott: „Szeged város megmenthetőnek tekinthető és csak valamely rendkívüli véletlen volna képes ezen állást megghiúsítani. A nép hangulata is megváltozott, ezenként tódulnak a munkához.”

A munkák a következő napon, március 11-én is hatalmas erővel folytak. Az időjárás kedvező volt, szélcsendes, napsütéses időben dolgozhattak a védekezők. Herrich az alábbi jelentést tette: „munkaerő nagy számmal és remélem, ma minden veszélyen túl leszünk.” Délután küldött sürgönyében is jelezte: „munkaerő most már túlságos s így Szeged megmentése holnap befejezett ténynek lesz tekinthető.”

Valóban, a jelek biztatóak voltak. A védekezés központi helyein a töltések magassítása közben zajlott, a készletek és a munkaerő elégségesnek bizonyult. Szeged sorsa felől a képviselőházat a jelentések megnyugtatták, s a helyi védelmet irányítók is úgy látták, hogy a víz szintje fölé 1 lábbal magasodó töltések elegendőek lesznek, főként hogy az apadás megindult. A sikeres nap végén a nap bíbor színbe öltöztette az eget, s ez sokakat bajsejtelemmel töltött el. A napnyugta után erős nyugati szél támadt, amely felkorbácsolta a hullámokat, s ezek a remélt nyugalmas éjszakát kétségbeejtő küzdelemmé változtatták át. A katonák és a munkások a fáklyák fényénél emberfeletti küzdelmet folytattak, védtek a nyúlógátat az elhabolás ellen. Este nyolc órakor akkora hullámokat korbácsolt a víz, hogy átsapattak a gátakon. *(Folytatás a 16. oldalon.)*

Szeged fejlődése és kapcsolata a Tiszával

Előzmények és az 1879-es Nagyárvíz

(Folytatás a 15. oldalról)

Egy megrémült fiatal jegyző a városba futott és mindenütt azt kiáltozta: „jön a víz”. Az őráraton lévő katonák lövéseket adtak le, s Felsőváros lakossága menekülésbe fogott. Életüket egy megrémült hivatalnoknak köszönheték. Este 10 órára már orkán erejű szél tombolt, de Plucz személyes jelenléte és biztatása helyben tartotta a védekezőket, akik minden igyekezetükkel próbálták az árnak gátat szabni.

A katasztrófát azonban Szeged nem kerülhette el, március 12-én hajnali fél kettőkor mintegy 25 méter szélességben átszakadt a töltés a 97-98. számú órházak között. A szakadás után fél órával a vihar elült. 2 óra 15 perckor megkondult a városháza öreg harangja – jelezve a lakosságnak a katasztrófát. Reggelre a város nagy részét elöntötte a víz, 151 ember meghalt, 70 000 ember vált hajléktalanná! A következő reggelen menekülők, nincstelenné lett emberek sokasága hagyta el a várost az ide érkező kocsikkal, hajókkal. Március 17-ig 22 ezer ember hagyta el a várost, állandó lakossága 12–15 ezer főre csökkent, ők főleg férfiak voltak.

Az árvíz betörése után egy nappal már több mint 4000 épület dőlt össze.

Egy héttel később ez a szám elérte az 5585-öt és az idő előrehaladtával fokozatosan nőtt. Csak a Szegedet ért kár akkori értéken meghaladta a 10 millió koronát, a térségben okozott pusztítás mértékét 33 millió koronában határozták meg. A városba érkező uralkodó garantálta a város újjáépítését, amely hosszú évtizedekbe került.

Remélem, az olvasó számára kiderült, hogy a város pusztulása elkerülhető lett volna, ha időben meghallgatásra találnak a helyi vezetők, szakértők észrevételei s azokat maradéktalanul teljesítik. Sajnos, már

akkor is különböző érdekek befolyásolták a város árvízi biztonságát, sok esetben a gazdasági érdekek szóltak bele a védművek fejlesztésének irányába, mértékébe.

Megdöbbenő az akkori főmérnök szerepe, aki a pusztító árvíz után így nyilatkozott: „a csapást a város maga idézte fel, a Maros levezetése ügyében tanúsított magatartása által”. Korábban éppen az ő ténykedése akadályozta meg a város biztonságát szavatoló beavatkozásokat. Szeged városa azóta is vívja küzdelmeit a folyó árvíval, s reméljük, ezek a csaták mind a mi javunkra dőlnek el. A megtörtént katasztrófa pedig minden ember számára tanulságként kell szolgáljon, azaz nincs semmilyen érdek, amely az emberek és a város életének védelmét bármikor megelőzhetné!

Ez az összefoglaló, mely több évszázadot ölel fel Szeged városának és a Tiszának közös életéből, leginkább az árvizekre koncentrált. Nem szabad azonban elfeledni, hogy az árvíz szóval, árvízi fenyegetettséggel csak akkor találkozunk, amikor az ember regulálni akarta a folyót.

Szeged városának kapcsolata folyamatosan alakult, s alakul a mai napokban is. Korábban a folyó a város mélyebb fekvésű területei közé szabadon járhatott, a város lakói a magasabb pontok között csónakokkal közlekedtek, később kiemelt utakat hoztak létre. Ebben az időszakban volt a legközvetlenebb és a legszorosabb kapcsolata a városnak a folyóval. Az akkor élők elfogadták a természet rendjét, a folyó természetes vízjárása ellen kevés erőfeszítést tettek.

A XVIII. században kezdett a kép megváltozni. A török kiűzése után a városfejlesztések megindultak, s több helyen töltéseket emeltek a város védelme érdekében. A mélyebb fekvésű területeket árvizek alkalmával a folyó még mindig birtokba ve-

hette, de a város belső területeiről lassan kiszorult. A közvetlen kapcsolat lassan megszűnt.

A század végére, illetve a XIX. században gyökeresen megváltozott a helyzet. A városok, falvak töltéseket emeltek a lakosság és a termőföldek védelmének érdekében, s megkezdtek a folyamszabályozási munkákat. A folyót kiszorították egykori ártéri területeiről, s elöntései, melyek korábban termővé tették a talajt, biztosították a gazdag halállományt, nemkívánatos eseménnyé váltak. Szeged városának életében is így változott ez a kapcsolat, az árvíz szó csengése negatív lett, az emberekben aggodalmat keltett.

A természetes folyamatokat igyekeztek szabályozni, s néhány beavatkozás sikertelensége katasztrófát okozott. Ezzel végérvényesen szakított a város a folyóval, igyekezte magát körbebástyázni, egyre magasabb fallal körülvenni.

A legújabb város- és tájéztétikai irányzatok azonban, melyek Nyugat-Európából származnak, ismét kapcsolatot teremtenek a városnak és a folyó között, s ennek érdekében az épített állandó gátakat ideiglenes védművekkel cserélnék le. Számos városban kialakították már a mobilgátas védelmi rendszereket, melyek kellő biztonságot nyújtanak, de az év nagy részében kapcsolatot biztosítanak ember és víz között. Szegednek, mint az Alföld legszebb városának a Tiszával való kapcsolatát szintén érdemes felújítani, átgondolni és az itt élő, valamint idelátogató emberek számára a Tisza másik arcát is megmutatni.

„Megállok felhős tavasz ég alatt
S míg megy a víz és az idő szalad
Érzem, hogy az öreg Tisza felett
Az örök élet csillaga remeg.”

(Juhász Gyula)

VÍZPART

Az Alsó-Tisza vidéki Környezetvédelmi
és Vízügyi Igazgatóság lapja
Megjelenik negyedévente

Szerkeszti: a szerkesztő bizottság

Elnöke és felelős kiadó:

dr. Dobi László

Felelős szerkesztő: Pálffy Katalin

Szerkesztők: Nagyszöllősi Nóra,

Priváczkíné Hajdu Zsuzsanna

Szerkesztőség: H-6701 Szeged, Pf.: 390

6720 Szeged, Stefánia 4.

Tel.: 36/62/599-599; Fax: 36/62/599-555

E-mail: n.nora@atikovizig.hu

Nyomás: „NORMA” Nyomdász Kft.,
Hódmezővásárhely

F.: ATIKÖVÍZIG
6720 Szeged, Stefánia 4.
6701 Pf. 390

DÍJ HITELEZVE
SZEGED I.
Megyei Postahivatal
6701

NYOMTATVÁNY